

Bedankt voor het downloaden van dit artikel. De artikelen uit de (online)tijdschriften van Uitgeverij Boom zijn auteursrechtelijk beschermd. U kunt er natuurlijk uit citeren (voorzien van een bronvermelding) maar voor reproductie in welke vorm dan ook moet toestemming aan de uitgever worden gevraagd.

Boom

Behoudens de in of krachtens de Auteurswet van 1912 gestelde uitzonderingen mag niets uit deze uitgave worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch door fotokopieën, opnamen of enig andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor zover het maken van kopieën uit deze uitgave is toegestaan op grond van artikelen 16h t/m 16m Auteurswet 1912 jo. Besluit van 27 november 2002, Stb 575, dient men de daarvoor wettelijk verschuldigde vergoeding te voldoen aan de Stichting Reprorecht te Hoofddorp (postbus 3060, 2130 KB, www.reprorecht.nl) of contact op te nemen met de uitgever voor het treffen van een rechtstreekse regeling in de zin van art. 16l, vijfde lid, Auteurswet 1912.

Voor het overnemen van gedeelte(n) uit deze uitgave in bloemlezingen, readers en andere compilatiewerken (artikel 16, Auteurswet 1912) kan men zich wenden tot de Stichting PRO (Stichting Publicatie- en Reproductierechten, postbus 3060, 2130 KB Hoofddorp, www.cedar.nl/pro).

No part of this book may be reproduced in any way whatsoever without the written permission of the publisher.

info@boomamsterdam.nl
www.boomuitgeversamsterdam.nl

Life after brain injury:**Survivors' stories**

Barbara A. Wilson, Jill Winegardner & Fiona Ashworth, Hove: Psychology Press, 2014, 245 pp.

De auteurs werken alle drie op het Oliver Zangwill Centre for Neuropsychological Rehabilitation en hebben samen zo'n zeventig jaar ervaring met de revalidatie. Wilson heeft al vele initiatieven ondernomen om de revalidatie van hersenletsel-patiënten op de kaart te zetten en te verbeteren, altijd met de patiënt voor ogen. In dit boek wordt weer een nieuwe poging ondernomen. Het bevat verhalen van zeventien patiënten uit het centrum. Ze vertellen hun eigen verhaal, in de vorm van citaten, over wat hen is overkomen, hoe ze hebben moeten vechten om te overleven en weer een zinvol bestaan op te bouwen. Hun verhalen worden op een gestructureerde manier gepresenteerd door de auteurs en zij geven meer achtergrondinformatie over de medische en neuropsychologische aspecten, over de diagnostiek en het behandelplan. Wat mij betreft een zeer geslaagde missie van Wilson en haar collega's: revalidatie gebeurt in de praktijk en gaat over mensen in heel moeilijke omstandigheden. Het is niet zomaar een kwestie van een protocol.

The neuroscience of hallucinations

R. Jardri, A. Cachia, P. Thomas & D. Pins (red.), New York: Springer, 2013, 566 pp.

De afgelopen jaren is het onderzoek naar cognitieve aspecten van hallucinaties zeer sterk gegroeid, niet in de laatste plaats

doordat neuro-imaging ons beter kan laten zien wat er nu precies in het hoofd gebeurt. De redactie heeft die ontwikkelingen proberen samen te vatten in 28 hoofdstukken. Het eerste deel telt acht hoofdstukken die op de *basics* ingaan: een plaatsbepaling van het fenomeen en de diagnostiek ervan. Deel 2 behandelt een reeks van cognitieve modellen. Er zijn verschillende theoretische stromingen en ze zijn allemaal hier terug te vinden. Neurobiologische en computationele modellen (computersimulaties) hebben een plaats gekregen in deel 3. Vervolgens vindt de lezer een reeks hoofdstukken over 'neuro-imaging'-onderzoek (deel 4) en in deel 5 wordt ingegaan op nieuwe therapeutische benaderingen. Er is onnoemelijk veel informatie in dit boek te vinden en de illustraties zien er verzorgd uit. Een waardevol boek op de leesplank van elke neuropsycholoog die hallucinaties tegenkomt in de praktijk.

Apraxia: The cognitive side of motor control

Georg Goldenberg, Oxford: Oxford University Press, 2013, 273 pp.

Van de klassieke syndromen afasie, agnosie en apraxie is de laatste altijd een beetje onderbelicht gebleven. Om onduidelijke redenen; per slot van rekening gaat gedrag uiteindelijk ook om de bewegingen waarmee het tot uiting komt. Goldenberg laat zien dat er heel wat te vertellen is over dit syndroom en dat er een eeuw lang toch wel door diverse auteurs over geschreven is. Die hebben interpretaties gegeven die vaak op subtiele wijze van elkaar verschillen, zoals uit de analyses van Goldenberg blijkt.

Zelf heeft hij lange tijd onderzoek gedaan op dit gebied en daar uitvoerig en op hoog niveau over gepubliceerd (en nog niet zo lang geleden op een NVN-congres over gesproken). Gevoed door de vele literatuur, zijn eigen observaties maar ook door gedegen experimenteel onderzoek uit eigen stal en van anderen, heeft hij de apraxie tot op detail geanalyseerd. Daarbij bespreekt hij het maken van bewegingen in de vorm van imitatie en bij communicatie, met en zonder gebruiksvoorwerpen. Ook gaat hij in op de kwestie van lichaamsdeel-specifieke vormen van apraxie en apraxie bij linkshandigen en bij aandoeningen van het corpus callosum. Dit alles integreert hij vervolgens in zijn visie op hoe motorische controle op cognitief niveau is georganiseerd. Tot slot bespreekt hij de consequenties voor behandeling. Dit lijkt mij verplichte leerstof voor alle neuropsychologen omdat het onderwerp in de opleiding nooit zo uitvoerig wordt behandeld.

Hallucinaties

Oliver Sacks, Amsterdam: *De Bezige Bij*, 2012, 346 pp.

Er zijn boeken die je moet lezen voor je werk, maar er zijn ook boeken die je leest voor je plezier en waar je toch veel van leert. Zo'n boek is, net als al zijn voorgaande trouwens, het laatste boek van Oliver Sacks. Het gaat over hallucinaties bij ouderen die leiden aan het syndroom van Charles Bonnet, bij parkinsonpatiënten, bij mensen met migraine of epilepsie, tot aan de fantoomervaringen. Daartussendoor komen nog diverse andere condities aan de orde. Zo gaat Sacks in op de aan drugs- en alcoholgerelateerde verschijnselen. Ook bespreekt hij de beelden die mensen kunnen hebben 'op de drempel van de slaap' en bij narcolepsie. Een apart verhaal vormen de 'geesten', bijvoorbeeld

die van overledenen die zich openbaren. Sacks stopt er veel autobiografische elementen in en dat maakt het boek nog spannender: Sacks als pas afgestudeerde arts aan het experimenteren met drugs! Het is niet alleen maar boeiend en spannend, maar ook verwijst Sacks naar relevant onderzoek. Echter, aan het eind gekomen blijft de lezer met de vraag zitten: waarom worden die heel verschillende condities allemaal aangeduid met de term hallucinaties? Hoe kunnen die er zo verschillend uitzien? Wat is het integrerende bestanddeel? Die vraag komt helaas niet aan de orde. De Sacks-liefhebbers en ook zij die dat nog niet zijn, moeten zich daar niet door laten weerhouden en snel dit boek lezen!

NAHder belicht

Mabel Jongkind & Hennie van Rijn, Antwerpen: Garant, 2013, 83 pp.

Het boekje is gebaseerd op literatuuronderzoek en praktijkervaringen over de vormen van ondersteuning die aangeboden kunnen worden aan NAH-patiënten. De ondersteuning wordt beschreven aan de hand van vier 'concepten': vraag-, omgevings-, begeleidings- en scholingsconcept. Bij het vraagconcept gaat het om de vraag wat er zo specifiek is aan deze patiëntengroep: participatie en zinvol bestaan spelen een sleutelrol. Bij het omgevingsconcept gaat het om specifieke eisen die aan de (woon-)omgeving kunnen worden gesteld, waarbij samenlevingsvormen en dagbesteding besproken worden. Bij het begeleidingsconcept, de term spreekt voor zich, wordt het OER-model toegelicht: 'Ondersteuning Eigen Regie'-vorming, een wetenschappelijk getoetst handelings- en organisatie-model. Het laatste aspect betreft de scholing van begeleiders: welke basiskennis moet aanwezig zijn en welke specifieke